

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshor borítva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetű és
 énnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldés
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 16.

Az idegenek.

(K. Ö.) Okunk van bizalmatlansággal viseltetni az idegenek iránt. Földünk tekintélyes része idegenek kezében van. A föld jövedelme külföldre vándorol. A föld birtokosa pedig társadalmi kötelességeket nem teljesít. Legfeljebb évenként egy-egy vadászatra rándul le, de akkor is légmentesen zárkózik el a magyar társadalomtól. Beláttuk ennek a helyzetnek tartathatatlanságát és a gazdasági törvénnyel segíteni véltünk a dolgon. Csakhogy nem sokat értünk el vele. Mert abból, hogy az a sok cseh, német, morva és porosz gazda és erdőtiszt magyar honpolgárságot nyert, vissza nem állítottuk a magyar föld eredeti rendeltetését, mely abból áll, hogy a magyar nemzeti politika és művelődés nagy munkáját szolgálja.

Az idegenek ez a fajta azonban még ártatlannak mondható azon beözönlőkhöz képest, akik az ország északi és északkeleti részét elieplik és gazdasági és társadalmi válságot okoznak. Sem műveltségük, sem gazdálkodási képességek, sem asszimiláló hajlandóságunk. Egyetlen számottevő képességük az élelmesség, melylyel kiforgatják vagyonukból és kivándorlásra kényszerítik az egyszerű és igénytelen ruthént. Mégis évtizedeken át túrtuk ennek a veszedelmes elemnek a bevándorlását és garázdálkodását.

Mindezeket pedig abból az alkalom-

ból mondjuk el, hogy a kormány életbe léptetni akarja a külföldieknek a magyar korona országai területén való lakhatásáról szóló 1903. évi V., valamint a határrendőrségről szóló 1903. évi VIII. t. cikkeket. Feltételezzük, hogy a kormány szándéka komoly és hogy a végrehajtási rendeletekkel mihamarább elkészül. Mert amint szükséges volt ezeknek a törvényeknek a meghozatala két évvel ezelőtt, úgy kétszeres szükség van a végrehajtásukra most, mikor az orosz zsidóüldözés következtében attól lehet tartani, hogy ez a veszedelmes elem fokozottabb mértékben fogja ellepni az ország határát.

Mindenütt, ahol bevándorlás van, ritka szociális érzékkel szokták ezt a kérdést elbírálni. Abból a kérdésből kell kiindulni, hogy nemzeti és gazdasági szempontból szükséges-e a bevándorlás. Ha igen, mily törvényes intézkedések fogantatandók, hogy az idegenek beolvadása és gazdasági tevékenysége a nemzeti elem károsodása nélkül megtörténhessen. Ha a bevándorlás felesleges, akkor törvényes korlátokat kell a bevándorlás elé állítani, oly korlátokat, melyek a kiválasztást lehetővé teszik és a csak igazán értékes elemek beözönlését teszi lehetővé. Az Egyesült-Államok, Anglia és ujabban Románia is a nemzeti politika szempontjából korlátozzák a bevándorlást, különösen a zsidó elem bevándorlását. Nincs ok rá, hogy mi az említett országok példáját ne kövessük. Tapasztalataink igazán szomorúak. Mezőgazdaság és ipar panaszkodik a mun-

kászék hiánya miatt, holott egész falvak kerekednek fel új hazát keresni. Az erkölcsök sülyednek. A örvénytelen születések száma emelkedik. És ami talán a legrosszabb, a közerkölcsök nemzeti jellegűnknek éppen nem megfelelő és abból nem folyó átalakulása észrevehetőleg belefurakodik a bevándorlás által inficizált területek népességének felfogásába és világnézetébe.

Mindezek talán köztudomású dolgok. De ki törődik velök. Merik hirdetni, hogy Magyarország nem a magyaroké, hanem mindenkié, első sorban természetesen a keleti államokból ide özőnlő parazitafajé. Sőt ezek valósággal jót tesznek az országon, mert tönkre teszik azt a lusta és éhietlen középosztályt, mely eddig a nemzet testén élőködött.

Nálunk ilyeneket mernek hirdetni és írni. Másutt megköveznék; aki ilyent elkövetne. Ennek a szemérmetlen kirohásnak azonban meglett az a fogantatja, hogy a legilletékesebb helyen elhatározták a bevándorlási törvény életbeléptetését. Hisszük, hogy nemsoká várat magára. Ez azonban még nem elég. Szükséges azonkívül, hogy az idegenek földbirtokszerzését is korlátozzuk. Mily alakban történjék az, arra nézve több példa áll rendelkezésünkre. A földolog, hogy az országtól távol tartsuk a veszedelmes elemeket és az ország földjét a magyaroknak biztosítjuk. Mert ha valahol, úgy mi viseljük meg ezt a szálló mondást: Akié a föld, azé az ország.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A kutya.

Írta: J.-H. Rosny.

— Nem! — kiáltott fel Charles Montfort, — nem ismerem semmi különbséget az én kutyám és az ember között! A hü állat halála épen oly fájdalmat keltett bennem, mintha legkedvesebb barátomat vesztettem volna el. Azon nyolcz év alatt, amig együtt éltünk, nemcsak a legragaszkodóbb társam volt, hanem két ízben meg is mentette az életemet, még pedig olyan körülmények között, melyekhez hasonlóan emberi barátaim legőszintébbje is cserben hagyott volna, vagy legjobb esetben együtt pusztult volna el.

Ha megérnék egy évszázadot, akkor sem feledném el soha azt a július 18-iki délutánt. Azon a napon kora reggel kirándultam a Diableret hegycsúcsra. Vad és félelmes annak a havasnak a környéke s a hosszú uton, melyen

a magasba indultam, egymást érték a természet romantikájának legmerészebb epizódjai. Olykor csaknem rámszakadni véltem egyet azon rengeteg sziklatömbök közül, amelyek bármelyike egy ezred lovasságot képes volna összezuñni az estében. A Diableret utjait, amelyeken immár harmadszor kalandoztam akkor, ismertem minden részletükben; elbiz kodottsággal bolyongtam tehát kopasz sziklái között. Úgyet sem vetve Miraut kutyámra, amely éles ösztönével kalauzolt eddigi kirándulásaimban.

Hajnalszürkületkor hagytuk el Anzeindaz falvát és kilencz óra tájban már a hegycsúcs derekán haladtunk. Visszatérőben egy festői szépségű szakadék irányát választottam a lebozsátkozásra, noha Miraut kutyám mindenképen a tervem ellen foglalt állást. Egyike volt az ama rendkívüliséggel dicsekvő hegyi részleteknek, ahol a természet pompájában ezer veszély leskelődik, a sziklák históriája pedig telve van szerencsétlenségek véres emlékeivel. A vállalkozásunk minden baj nélkül sikerült: könnyű

szívvel és elragadtatással haladtunk előre, míg a nap forró sugarai szaharai tüzzel omlottak reánk.

Egy sziklatömb árnyékában aztán megpihentünk, hogy elkölsük pompás hideg sültjeinket. Azt a meggondatlanságot követtem el, hogy egy palack erős bort is föl bontottam a lakomához; a bor pedig a fejembe szállott. Dalos jókedvvel folytattam utamat, mely most egy patak medre mellett kanyargott. Úgy rémlett nekem, mintha ismerős tájon haladnék; Miraut azonban mindegyre nyugtalanzkodott, meg-megállt, hogy visszatérésre bírjon, de hasztalan. A derék eb azután az emberi észbe vetve reményét, megadta magát az akaratomnak és követett.

Amint a tensikot elhagytuk, nyomban beláttam, hogy irányt tévesztettem. A legelembb józan ész azt mondta volna, hogy forduljak vissza és bizzam magam teljesen az eb ösztönére.

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

angol divatszabó cég

Szövetek és bélések méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

Nagyvárad,
 Fő-utca.
 (Uri Casinó-épület)
 TELEFON 520.

mely angol szövetekből a legujabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít **férfi öltönyöket**, s minden e szakba vágó ruhaneműeket. — **Női costümök**, valódi angol SZÖVETEK nagy választékban

A politikai válság.

Kristóffy alaposan tullott a czélon. Mindinkább kivilaglik, hogy a belügyek vezetője hebehurgyán járt el, saját pártját maga ellen haragitotta s a meggondolatlan elszólás balsikere miatt kénytelen lesz őt feláldozni a szabadelvűpárt, sőt Tisza István is.

Tisza István, a ki Kristóffy a semmiből, a névtelenségből tette valamivé, főispánná és belügyminiszterré, Tisza István látja jónak, hogy nyilvánosan követ vessen rá.

A liberális politikát mindenáron meg kell menteni, ha a sülyedő hajó néhány drága terhének kidobása árán is.

Kísérletnek nem rossz. De csak annyit érnek el, hogy a hajó nem egyszerre, hanem csak részletekben sülyed el.

Alispánok értekezlete.

Pest vármegye alispánja, Beniczky Lajos, mint már említettük, a nemzeti ellenállás módzatainak és az egyöntetű eljárásnak megállapítása végett több vármegye alispánját bizalmas értekezletre hívta meg. Az értekezletet kedden délelőtt tizenegy órakor tartották meg a Hungária-szállóban tizenkét alispán részvételével. Ott voltak: Arad, Bácsbodrog, Békés, Bihar, Heves, Hont, Nagyküküllő, Sopron, Szabolcs, Szatmár, Zala és Pest vármegyék alispánjai.

Az értekezleten Beniczky Lajos, Pest vármegye alispánja elnökölt és megnyitó beszédében hangoztatta, hogy az értekezletre, mely szigoruan bizalmas jellegű, csak azokat az alispánokat hívta egybe, a kik az ez év tavaszán tartott megyei tisztviselők országos értekezletén résztvettek s itt kifejezték abbéli óhajtasukat, hogy szükség esetén a nemzeti ellentállás egyöntetű szervezése érdekében országos értekezletet tartsanak.

Fazekas Ágoston, Pest vármegye főjegyzője, a ki szintén jelen volt az értekezleten, megbizásból a következő nyilatkozatot tette:

— Az értekezleten megjelent alispánok kijelentették, hogy feltétlenül ragaszkodnak a fönálló törvényekhez és pedig nemcsak az 1867-iki kiegyezés óta hozott törvényekhez, hanem azokhoz a régebbi törvényekhez is, melyekre Pest vármegye legutóbbi rendkívüli közgyűlésén hivatkozott s a melyekkel bebizonyította, hogy a miniszter megsemmisítő határo-

zata semmis. Kijelentették továbbá a jelen volt alispánok, hogy hívei a magyar nemzet egységesítésére és a magyar nemzet önállóságára való törekvésnek s azt minden rendelkezésükre álló módon támogatják és elősegítik. Az értekezlet minden egyes tagját igaz hazafias érzés hatja át, a mi minden egyes főlshólalásban kifejezésre jutott.

Az értekezlet kimondta, hogy a nagygyűlés egybehívását egyelőre nem tartja szükségesnek.

De megbizta Beniczky Lajos alispánt, hogy szükség esetén hívja össze az országos nagygyűlést.

Tisza István Kristóffy ellen.

Tisza István ismét cikket ír, amelyben Szivák Imrével áll vitába. Azt fejtegeti, hogy nem áll Sziváknak az az állítása, mintha a hatvanhetes kiegyezést inkorrektül hajtották volna végre. Hiszen maga Deák és Andrassy hajtották azt végre. Az ő — Tisza — nézete szerint a hatvanhetes pártoknak egyesülnök kell. Majd szól a Fejérvár-kormányról eképpen:

A szabadelvűpárt nem állott és nem áll semmiféle viszonyban a mostani kormányval. A parlamentáris kormányzat politikai meggyőződésünknek sarkalatos alapelveit képezi: csak parlamentáris kormányt alkothatunk, csak olyat támogathatunk, a jelenlegi kormány reánk nézve merőben idegen. És ha jónak látja Szivák e kormánynak a választási reformra vonatkozó kijelentéseit is szóba hozni, biztosíthatom róla, hogy az általános, titkos szavazati jognak meggondolatlan és könnyelmű felvetését senki nálam jobban el nem itéli és senki nagyobb hibának nem tarthatja, hogy ily módon kívánják a koalíciót sarokba szorítani és egy az országra beláthatatlan veszélyeket hozó álláspontra kényszeríteni. Lesz még alkalmunk e kérdéssel foglalkozni; kell, hogy a szabadelvűpárt e kérdésben is hű maradjon önmagához s mellétekintet nem ismerve segédkezzék e veszély elhárításában. Egy kevés gondolkodás meggyőzhet bennünket róla, hogy már csak ezen kérdés miatt sem czélszerű azon egy pártkeretet szétrobbantani, mely semmi előzetes ígéret által nem feszélyezve követheti meggyőződését s védheti a nemzet nagy érdekeit.

Kristóffy, Beniczky Lajos ellen.

Mint teljesen megbizható és feltétlenül jól informált helyről értesülünk, a belügyi kormány már a legközelebbi órákban, de minden esetre még szombat előtt Beniczky Lajos Pestvármegye alispánját felfüggeszti állásától és megindítja ellene a tegyelmi eljárást.

Beniczky ellen a belügyi kormány sürgős eljárásra azért határozta magát, mert az alispán nem éri be azzal, hogy saját hatáskörében ellenszegül a kormány intézkedéseinek és megakadályozza az adók és ujonczok önkéntes szolgáltatását, sőt a megye területén a katonai hatóság munkálkodását mindenütt megakadályozza és lehetetlenné teszi, hanem főként azért, mert most már nyíltan ellentállásra buzdítja az ország többi alispánjait és valósággal konspirál velük.

A belügyi kormány tehát elhatározta, hogy hamarosan lehetetienné teszi Beniczky Lajos illetén hivatalos működését.

Beniczky helyére Pestvármegye élére a kormány még ezen a héten kormánybiztost küld.

A kabinet véleménye Kristóffyról.

Egy fővárosi újságírónak alkalma volt a kabinet egy másik tagjával beszélni. A beszélgetés a következő volt:

— Igaz-e, hogy a kabinet tagjai között differenciák merültek fel és hogy ezek az utolsó minisztertanácsot is foglalkoztatták?

— Erre nem válaszolhatok. A tanácskozások hivatalos titkot képeznek és nincsen jogom ezt a titkot megszegni.

— Szabadna tudnom, hogy mi volna kegyelmes uram magánvéleménye arról, hogy a nemzetiségieket kijátszák a nemzeti követelésekkel szemben.

— Erre már szabadon tehetnek. *En est alávalóságának tartanám* Ha tényleg kísérlet tétetnék, hogy a nemzetiségieket felvonultassák a nemzeti követelések ellen, nem hiszem, hogy ez a kabinet együtt maradjon.

— Lehetségesnek tartja, hogy mégis tervben van valamiféle paktum a nemzetiségekkel?

— Nem hiszem: kizártnak tartom. A félreértést csak Kristóffy okozhatta, aki azonban legújabb nyilatkozatával helyreigazította a dolgot. Tévednek azok, akik azt hiszik, hogy a

A bor azonban, mihelyt megbillentette bennünk a józanész egyensúlyát, merészségekre, dicsőségre csábít. A húság arra serkentett, hogy ha csakugyan járatlan utakra tévedtem, fölfedezzem az engem követők számára az új utvonalat. Az ut azonban mindinkább veszélyessé vált. Olykor leomló sziklák tompa zuhanásait hallottam körülöttem: a zaj megfélemlített s éreztem, mint vész el lassan bizamammal a tájékozódási képességem is.

Egyszerre aztán teljesen összezavarodtam. . . . Mély ut nyílt meg a lábaim előtt . . . lezuhantam . . .

Száz lábnyi meredek sziklafal. A nekilódult kőtömbök pedig pokoli robajjal zúgtak, pattogtak körülöttem, amint a fejem fölött a mélységbe omlottak. A halál s-elet éreztem, mely döbbenéssel töltötte el lelkemet. Behunytam a szememet, nehogy önnön katasztrófámat lássam. . . . Mikor újra magamból tértem, csodálkozva láttam, hogy életben vagyok. De milyen helyzetben! És közben ruhámmal fennakadtam a meredek sziklafal egy pontján, ég és föld között, ahonnan sem fel, sem pedig le nem szabadulhattam többé. A borzalom csaknem megörjített. Hogyan? itt kelljen elpusztulnom? ilyen nyomorultan? és még milyen rettenetes halállal étlén-szomjan! . . . Már-már arra gondoltam, hogy mielőbb véget vetek mindennek s levetem magam az ür mélyébe, mely a lábaim alatt tátongott, amikor fejem felett ugatást hal-

lottam. Az élet ösztöne pillanat alatt elütte kétségbeesésem: véghetetlen megnyugvás vett erőt rajtam hogy nem vagyok egyedül! Egy élő lény van a közelemben, ha csak négy lábú teremtmény is, a kutyám, amely lát és megérti a veszélyemet. Akkor éreztem, mit tesz az: egyedül lenni a halál perczében. Oh, az rettenetes lehet! . . .

— Bár kéznél volna a kötelem! — kiáltottam fel szinte ösztönszerűen.

A kötelem azonban a kalappommal és botommal együtt a mélységbe repült.

* * *

Ime elérkeztem történetem legcsodásabb pontjához . . . Mielőtt önöknek a katasztrófa folytatását elmondom, fel kell említenem valamit. Régebbi kirándulásim alkalmával eszes kutyámmal úgy bántam, mint emberrel szokás. Beszéltem hozzá s olykor valósággal meglepett az értelmességével. Néhány szót tökéletesen meg is értett, — »bot, kötél, kalap« stb.

Amint kétségbeesett helyzetemben eszembe ötlött a kötél, arcomat Miarut felé fordítottam és több ízben ismételtam e szót »kötél!« Az eb egy pillanatil szorongva nézett még reám, aztán hirtelen eltűnt a magaslatról. Vajon megértett-e? és ha igen, meglesi-e a mentőeszközmet? . . .

Ismét egyedül voltam a rémes csöndben, melyet zugva szakított meg olykor egy-egy le-

zuhanó szikla robaja. A félelem láza ismét erőt vett rajtam. Éreztem, mint fogy az erőm, mint zsihadnak meg a lábaim, majd a karjaim és az egész testem. Mennyi idő mult el? Nem tudom; nekem azonban végtelennek tetszett . . . Egyszerre ugatást hallottam alattam. Miarut tehát a mélységbe volt . . . A remény ismét magamnak térített. Hangoosan kiáltozni kezdtem, hogy a kutyámat bátorítsam . . . Az ugatás azonban megszűnt.

Ismét hosszú végtelen csend lett körülöttem . . . sok idő mult el újra . . . végül ismét ugatást hallottam, immár a fejem fölött. A magaslat felé fordítom az arcomat: ott látom Miarut-t a kötéllal a szájában. Örömsikoltás tört ki az ajkaimon; abban a pillanatban pedig a kezeim közé esett a várva-várt mentőeszköz.

Három órával később a faluban voltunk teljesen sértetlenül: Miarut és én.

* * *

Ezek után, azt hiszem, senki sem ütközik meg önök közül, hogy hű ebemet egyenlőnek mondtam az emberrel. Az állat ösztöne sokszor fölér az ember intelligenciájával. S ha van genie az emberek között, szükségképen vannak lángelmék az ösztönlények, az állatok között is. Azon a július 18-iki napon Miarut lángsze mentett meg engem a biztos haláltól.

kabinet képes volna nemzetellenes cselekedetre. Ezt magyar politikusról fel sem tételezem.

— És mi a véleménye Exzellenzciádnak a választási reformról?

— A választási reformot szükségesnek tartom; de olyan reformot, mely az állam magyar jellegét csak érinti is, nem tudok sem elképzelni, sem támogatni.

Az ezrednyelv kisért.

Hire járt, hogy báró Bánffy Dezső közreműködésével új kibontakozási program készült, mely a katonai kérdéseket a szolgálati és ezrednyelv megadásával és a vezényleti nyelv elejtésével akarja megoldani. Nyomban a a czáfolatok egész özönét zudították és ima már a dolog lényegét hivatalosan is beigazolják. Két nap óta egyéb sem járja, mint a Fejérváry nyilatkozata a német félhivatalos lapban, hogy a válságot az ezrednyelv alapján akarja megoldani. A dolog érdeme tehát minden czáfolat ellenére máris igaznak bizonyult. Minden lap azt is hozzáteszi, hogy ez Bánffy terve és azt eleve sem tagadták, hogy Tarkovich miniszterelnöki államtitkár — úgy mondták, hogy más ügyben — bizalmas értekezleten Bánffy lakásán volt. Ebből mindenki megcsinálhatja magának e verset és beláthatja, hogy a czáfolatoknak micsoda értékük van.

A főváros és a miniszter.

A főváros törvényhatósági bizottságának június 28-án tartott közgyűlése elhatározta, hogy az adópénzeket be nem szolgáltatja és a törvényhozásilag meg nem ajánlott ujonczokat ki nem állítja, mely határozatot a belügyminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértően megemléstett. A megemléstést kimondó leirat július 20-án érkezett a fővároshoz és Rózsavölgyi Gyula alpolgármester a miniszteri leirat a főpolgármester elé terjesztette jelentés kíséretében, a melyben a miniszter intézkedését kivihetetlennek mondja. Márkus József főpolgármester, aki csak a napokban érkezett vissza szabadságáról, a polgármester előterjesztését saját jelentése kapcsán ma terjesztette fel a belügyminiszterhez. A dolog most úgy áll, hogy abban az esetben, ha a miniszter első ízben közölt elhatározását fentartja, akkor a főpolgármester a törvény értelmében tíz napon belül a törvényhatósági bizottságot rendkívüli közgyűlésre köteles összehívni, mely közgyűlés határozatától függ az ügy további fejlődése.

A bihari választás.

— Kiküldött tudósítónk jelentése. —

A bihari képviselőválasztás, mely a kerületet heteken keresztül izgalomban tartotta s vármegyészerte élénk érdeklődést ébresztett, — tegnap folyt le. A választás azonban nem vezetett végleges eredményre. Rigó Lajos és Szokoly Tamás között pótválasztás lesz. A négy jelölt közül, akik a mandátumért küzdöttek Lipkay Kálmán dr. miután pártja gyökeret verni személyes ismeretsége híján egyáltalán nem volt képes, az utolsó pillanatban begöngyölte a független ségi lobogót s visszalépett. A választáson nem is jelöltette magát. A választás ilyenformán három jelölt között indult meg.

Márkus László dr. választási elnök az aktust pontban nyolcz órákor reggel kezdette meg. Jelöltekül ajánlották Szokoly Tamást, Rigó Lajost a függetlenségi párt részéről, a szociáldemokraták részéről Györffy Mihályt. A szavazás, mint annak idején jelezte, két küldöttség előtt folyt. A második szavazatszedő-küldöttség elnöke Udvarhelyi Béla volt. A kerületnek 41 községe van. A rendre nagyszámú gyalogos és lovaskatonaság s a csendőrség ügylet föl.

A riasztó hírek után, amelyek a kerület hangulatáról a lapokat bejárta, általános föltűnést, kinos meglepetést keltett a választók közönyössége, bántó részvétlensége. Egy éljen nem sok, de annyi is alig hallatszott órákon keresztül. Magyarázatát adja ennek az a körülmény, hogy Rigó Lajos személye, nagyobb terjedelemben elágazó atyafiságos összeköttetései, valamint azon kegyeletes tradíció mellett is, a melyet a megboldogult Rigó Ferencz emléke képviselt a választók között, egyáltalán nem népszerű. Eltekintve a felekezeti türelmetlenség barátaitól, valamint azoktól a választóktól, akiket Szokoly Tamás pártjából vittek át, neki talaja a kerületben nincsen. Másik oka az unalmas csöndnek Szokoly választóinak alapos elkésése volt, mint ezt alább is kiemeljük.

Erősen deprimálta végre a hangulatot és veszedelmesen korrumpálta a népet Lipkay operálása, aki vérmes anyagi előnyöket helyezett mindenütt kilátásba, amelyek aztán visszalépésével elestek. Elbolondított, korrumpált hivei így haszon és kedv nélkül csüggedten várták a jó szerencsét. Aki kedvet és ha eltorzult formában is, elvűsége akart látni, megtalálhatta a szociálisták táborában, ahol igen fegyelmezten, rendben vonultak föl a szavazók. Sok nemzetiszinű és három téglavörös lobogójuk volt, kocsijukon hatalmas cserfa ágakat, néha egész kisebb fákat hoztak tövestül. Végig hűségesen és példás szubordinációval kitartottak igénytelen jelöljük mellett. Mikor Szokoly választói impozáns kocsisorban bevonultak, a pótválasztás előrelátható volt. A szavazás a déli óráktól kezdve jobb kedvvel, több izgalommal s nagyobb élénkséggel haladt tovább. A szociálisták szavazatai apadtak, míg Szokoly voksei fokozatosan szaporodtak, noha pártja szervezetlensége folytán sok hívét azok közül, akiket költségesen beszállított Biharra, a Kigópárt elhódította.

Az elnök, aki a választást mindvégig példás rendben és szigorú törvénytisztelettel vezette, a szavazók gyér számára tekintettel délután 4 órákor kitűzte a zárórát.

A szavazatok aránya óránként a következő:

Délelőtt háromnegyed 11 órákor:

Rigó	116
Szokoly	—
Györffy	48

Szokoly községei a szavazásról mindkét bizottságnál lekéstek. Ez okozta, hogy Rigó tulságosan előnyomult, míg Szokolyra egyetlen szavazat sem esett. Györffy táborában a hangulat lelkes. Rigóra elsőnek Borbély Lajos földműves, Györffire Goldstein Ferencz kereskedő szavazott. Mindketten Biharról.

Délelőtt egynegyed 12 órákor.

Szokoly választói tömegesen fölvonultak mintegy száz kocsival, a biharpüspökii rezesbanda, mint a nép mondja, a audások jókedvű muzsikája mellett. A fölvonult községek a szavazásnál többnyire lekéstek s így majd csak a pótszavazás alkalmával a késő délutáni órákban kerülnek sorra. A hangulat a Szokoly-párti választók nagytömegű fölvonulásával tökéletesen megváltozott. Míg előbb csak a Györffy táborban volt élénk a kedv, most a református templom előtti téren, a hol Szokoly tábora tanyázik, általános vígság és derűs hangulat uralkodik. Rigó pártja kedvetlen. Az urnánál Rigó vezet. A szavazatok állása:

Rigó	116
Szokoly	14
Györffy	78

Délelőtt háromnegyed 12-kor a szavazatok így állottak:

Rigó	197
Szokoly	18
Györffy	89

Déli 12 órákor ez a szavazatok állása:

Rigó	231
Szokoly	20
Györffy	89

Délután fél 3 órákor lényegesen változott a mérleg. Végre Szokoly elkésett szavazói is sorra kerültek lassacskán s alaposan átalakították a helyzetet. A szavazatok állása ez:

Rigó	382
Szokoly	258
Györffy	189

Délután háromnegyed 4-kor:

Rigó	447
Szokoly	397
Györffy	193

Az elnök 4 órákor tűzte ki a zárórát. A választás eredményét pedig pontban 7 órákor hirdette ki. Leadatott összesen 1346 szavazat. Ebből esett

Rigó Lajosra	654,
Szokoly Tamásra	464,
Györffy Mihályra	228.

Rigó győzelméhez harminczkilenc szavazat hiányzott. Miután az abszolút többséget egyik jelölt sem nyerte el, pótválasztás lesz a két függetlenségi jelölt között, akik legtöbb szavazatot nyertek.

A Fő-utca csodabogara.

Nagyon szép dolog az, hogy ha a város rendezésével javítani akarunk a multak hibáin s amit őseink elrontottak, helyre akarjuk hozni, azonban ez a törekvés sem hajtható keresztül csak úgy vaktában, a viszonyok mérlegelése nélkül.

Áll ez különösen a Fő-utca mostani rendezésére.

Az utcának a Széchenyi-szálloda és az irgalmasok gyógyszerháza közötti vonalán összevissza építették a házakat s egyenes utczavonalat megállapítani itt nem lehet. A mostani utczarendezésnél ezen a különös helyzeten akként akar segíteni a főmérnök, hogy a jövő félszázad részére elretentő például egy csodabogarat állít a közönség elé. Az egyenes utczavonalból kiugró néhány házat ugyanis járda nélkül hagy s később teljes ékalakban akarja ki képezni az aszfalt járdát.

Ez érthető volna akkor, ha kilátás volna rá, hogy néhány év alatt az urban levő házak helyére újakat építenek, amikor is a kiszélesedett utcán a mostani házhelyekből jut egyenes járdára. Azonban itt erre évtizedekig nincsen kilátás; eddig pedig nem lehet olyan abszurd állapotot teremteni, mint a főmérnök tervezi.

De pénzügyi szempont sem indokolja ezt a lehetetlen tervet. Az egészen bizonyos, hogy legalább husz évig nem épül ki teljesen a Fő-utca ezen része, már pedig husz év múlva újra kell aszfaltozni, mert bármennyire elismerjük a magyar aszfalt jóságát, nem hiszszük

ták a Biharmegyei közpórházba, itt megvizsgálták s azt hiszik, hogy félelmében örökre elvesztette a beszélő képességét.

* **Egy idegbeteg öngyilkossági kísérlete.** Szenzációs öngyilkosság híre terjedt el villámgyorsan tegnap este Nagyváradon. A híresztelés szerint a Politzer-féle szanatóriumban egy beteg öngyilkosságot követett el. A hírlapírók felkeresték az intézetet, hogy a tulzolt híresztelésekkel szemben, éppen az intézet érdekén, a valóságot autentikus helyről megtudják, azonban az intézet tulajdonosa egyszerűen azzal felelt a tudakozódásokra, hogy éppen semmi nem történt az intézetben.

— A leghitelesebb helyről nyert információk szerint az eset a következő: Egy brassói vosuti főtisztviselő idegbaja ellen a nagyvárad Politzer-féle jóhírű vizgyógyintézetbe vétette fél magát gyógykezelés végett s nővérel tartózkodott az intézetben. Tegnap este 7 óra tájban a főtisztviselő kint ült nővérel a remekül befásított udvaron. Közben pár percze nővére bement az épületbe s magára hagyta a bátyját. Az idegbeteg ezt az időt használta fel s egy nagy éles konyhakést a balmellébe döfött. A szívet akarta átdöfni, a szurás azonban az egyik bordacsontban megakadt s így a szívet elkerülte. A súlyosan sérültet azonnal ápolás alá vették az igazgató és a gyorsan előhívott dr. Gerő Sándor törvényszéki orvos. A seb súlyos, de nem életveszélyes. A szanatórium előtt sok nép gyűlt össze.

* **Zarándoklat Nagy-Mária-Czellbe.** Mint minden évben úgy az idén is — főmagasági Vaszary Kolos Magyarország Biboros Herceg-Primása kegyes engedélyére (3194 sz.) — Főtiszt. Szirmák Béla pleb. ur lelki vezetésével f. évi szeptember hó 2-án az Esztergom-Párkányi plebánia templomból zarándoklat indul sz. Anna és sz. József hegyén át Lilienfeld Szt. Pölten, Bécs, Mária-Lanzendorf és Mária-Völgy kegyhelyek érintésével Nagy-Mária-Czellbe Kisasszony napjára; mely zarándoklatra magyar hazánk buzgó katolikusai az Urban szeretettel meghivatnak. Czellen 2 napi, Bécsben és Pozsonyban egy-egy napi időzés a város nevezetesei és remek templomok megtekintése végett Bécsig és vissza hajón, onnan Lilienfeldig és vissza Keruhóftól vonattal másfél nap gyalog utazik a bucsus menet. Budapestre a menet díj oda és vissza: I. oszt. 12 frt. 80 kr. II. oszt. 10 frt. III. oszt. 6 frt. A kik gyalogolni nem akarnak Omnibuszt vehetnek igénybe 5 frt. ért személyenként. A Budapestre érkező n. é. résztvevők szept. 2-án d. u. 4 órára az eskütéri pleb. templomba gyülekeznek honnan áldás vétele után karmeneten a (Petőfi-tér) hajó állomáshoz vezetnek hol 6 órakor felülnek. Jelentkezni lehet főtiszt. Szirmák Béla pleb. urnál Pörtel (Pest m.) a hova a menetdíj aug. 30-ig posta utalványon beküldendő, program és írásbeli értesítés kapható.

* **Testvérek véres harca.** Városzerte ismeretes az az áldatlan ellenséges viszony, amely a Weiszlovits-testvérek között fennáll s amelyből már nem egy komolyabb összeütközés és közbotrány keletkezett. Az egyenlenség és ellenségeskedés a testvérek között a vagyonra vezethető vissza. Tegnap újból véres összeütközés történt a két testvér: Weiszlovits Lajos és Weiszlovits Gyula között. Nem vagyunk barátai a családi dolgok szellőztetésének, de a tegnapi sejnálatos esetet a városban szenzációs alakban általán tárgyalták. Tegnap délután a Bazár udvarán összehatalkózott a két testvér és heves szócsata után tetlegességre mentek át. Boxerekkel folyt a heves küzdelem, amelynél mindketten a fejükön súlyosabban megsérültek.

* **A «Gotterhalte» ellen.** Szeged városa, mint annak idején említettük, mozgalmat indított, hogy a közös hadsereg és honvédség zenekarait a polgári közönség ne vegye igénybe s különösen az isteni tiszteleteknél mellőzzék, mivel ezen zenekaroknak a fennálló szabályok szerint a «Gotterhalte»-t is elő kell adni. Szeged város ezen határozatát pártolás czéjából Bihar-megyének és Nagy-Várad városának is megküldötte.

* **A hadapródiskola ünnepélye.** Augusztus 18-án lesz a hadapródiskola 4 ik év-folyamatát végzett növendékeinek felavatása hadapródtiszthelyettesekké. Az ünnepély tábortábor misével kezdődik, melyet 10 órakor Kozári Gyula egyházi tanár mond. Ezután Mayor Miklós alezredes beszédet tart a hadapródokhoz, akik leteszik az esküt. Az új hadapródok közül nyolczan a közös hadsereg magyar ezredeihez mennek.

* **Kitüntetett nagyvárad iparosok.** A pécsi cipész ipari kongresszuson és az ezzel kapcsolatos cipészipari kiállításon a nagyvárad szakipar is szépen volt képviselve s több kitüntetést hódított el az országos versenyben. Így Stágl Kálmán, mint bíráló bizottsági tag díszoklevelet kapott, míg Ujlaky István cipész ezüst érmet, Mandel Géza cipő felsőrész készítő ezüst érmet, Lebovits Miksa cipész bronz érmet és Weisz Lipót cipész bronz érmet nyertek.

* **Rablógyilkosság az országuton.** Megemlékeztünk arról, hogy Szalárd község határában Kovács Mihály és Porkoláb János farnosi lakosokat meggyilkolva találták. A két ember gabonával igyekezett Nagyváradra s a rablók egy fahidnál támadták meg őket. Kovácsot leverték és összeszurkálták, mostoha fiát, Porkoláb Jánost, pedig meglőtték s aztán összeszurkálták. A szekeret lovastul s a rajta levő gabonát elrabolták. A csendőrség nagy erélylyel nyomozza a tetteseket, de még nem tudták kideríteni kilétüket. A gyilkosság színhelyén két Manlicher-golyót találtak, amiből kitűnik, hogy katonafegyverrel lötték meg Porkoláb Jánost. Az is kiderült, hogy a mikor pár hét előtt a debreczeni honvédek itt átvonultak, egy honvédtől ellopták a fegyvert és patronjait. Nagyon valószínű, hogy ezt a fegyvert használták a gyilkosok. Az a gyanu is tartja magát, hogy a gyilkosok kóbor cigányok voltak. A kettős gyilkosság híre az egész környéken nagy izgatottságot keltett.

* **Hagyjuk abba, — kezdjük újra.** Ez a jelszó a villamos vasut munkásai között kapott lábra. Nem elég, hogy Kossuth Lajos utcán más helyre kell rakni a sineket, a Bérmertéren is hasonló bosszúságok akadnak. A lerakott és összekapcsolt sineket nagy haérumozások mellett tolták odább. Ha Barnum építene e vasutat, bizonyára csendben, gyorsan s jól lenne megépítve. A Kispiac akáczeit is, tegnap kezdték kidobálni. Jólteszi a Tibbu, hogy Afrikához méltóan, nem alkot, nem művelődik. Egy Számum elseperné összes alkotásait. Ha a vasut ez irányát régen tudták, miért nem ásták ki az utba eső fákat a tavaszon. Jó lett volna ezekkel a hiányzókat pótolni. Igaza van Müller Salamonnak akkor is, ha a törvényhatósági gyűlésen, meg akkor is, ha csak négy szem közt beszél. A jövőmondás tudni véli, hogy a villamosnál a vasutig menő vonalrész fog keresni a többi vonalak számára is. Tehát itt is egy kis tömeg fog dolgozni nagy tömegért. A valódi Birminghamban biz ez, — nem így van.

* **A világ legtöbb analfabétája Oroszországban van.** Az orosz statisztikai bizottság most tette közzé az 1897. évi január 28-án tartott legutóbbi népszámlálás eredményét. Ezekből az adatokból pedig az a megdöbbentő eredmény olvasható, hogy az adatok

meghaladják a legsötétebb pesszimizmust is, mert a számok igazat beszélnek s azt mondják, hogy Oroszország 126.585.525 lakosa közül 99.070.430, vagyis majdnem 80 százalék az írni, olvasni nem tudók száma. Az iskolai kiképzést nyert lakosokból akadémiai kiképzettsége van: 104.321 egyének, gimnáziumot vagy más középiskolát végzett 99.948, katonai kiképzésben részesült 72441 s négy középiskolája, vagy elemi iskolája van 1072977 egyének. Összegezve ezeket az adatokat: kitűnik, hogy az orosz intelligencia 1.349.687 emberből áll, és ennek a számnak is majdnem fele a nőkre esik. Boldog Oroszország, ahol 1000 ember közül csak 10 tudja elolvasni, hogy az ország, a nemzet, a becsület, minden, mineen végórját éli.

* **Eljegyzések.** Orbán Sándor a nagyvárad honvéd hadapródiskola közszeretében álló vívó tanára vasárnap, augusztus hó 13-án tartotta eljegyzését Keresztes Erzsike kisasszonnyal, Keresztes Ignác székesszékújváry helyettes polgármester kedves, nagy műveltségű és bájos leányával.

* **Czigánytanya a Városligetben.** Nem tudjuk, ki rendelkezik most a Városliget felett; azt hisszük, senki. Így aztán mindjobban elvadult állapotok fenyegetik a környék lakosságát. Legujabban cigányok tanyáznak a Városligetben. Két szekér cigánykaraván telepedett le a tó mellett s egyszerűen sátrortókat Fáraó-ivadékaik és a levágot faóriásokból vigan faragják a teknőket, míg a meztelen cigány csemeték bejárják a környéket. Azt hisszük, hogy erről is, mint sok más dologról uincs tudomása a rendőrségnek, mert nem teletezzük föl, hogy megengedte volna ezeknek a közveszélyes csapatoknak megtelepedését a Városligetben. Eddig még meg volt kimélve ez a környék a cigány hadaktól, de ha gyorsan nem intézkedik a rendőrkapitány nem sokára bizonyára akad itt is dolga a büntügy nyomozóknak.

* **Állami anyakönyvi stílus.** Egyik vidéki állami anyakönyvi hivatal a következő ékes halotti anyakönyvet állította ki:

Halotti anyakönyvi kivonat. Megjelent az alulirott anyakönyvvezető előtt Erdélyi József, az újszülött elhunyt fia, kinek állása földművelő s a kit alulirott anyakönyvvezető személyesen ismer.

Vagyis: a m. kir. állami anyakönyvi hivatalban megjelent az állami anyakönyvvezető ur egy személyes ismerőse, Erdélyi József, még pedig holtan jött el, bizonynyal az állami hivatal iránti tiszteletből. S megjelent annak daczára, hogy egy újszülöttnek volt a fia.

Az állami anyakönyvvezetésnek ezt a diszpóndányát el lehetne helyezni a Biharmegyei Múzeumban. A kiállítóját is.

* **Temetés.** Zathureczky Albert temetése tegnapelőtt ment végbe nagy pompával Czéczkén. Szokolay Béla hegyközkovácsi-i és Nánási Imre mezőtelki-i református lelkészek tartottak gyászbeszédet. A temetésen jelen voltak a nagyszámu előkelő rokonságon kívül: dr. Némethy Ferencz, Juricskay Zoltán, Kovács József, Kepes Miklós, Cziffra Gerő, dr. Matolai, dr. Nagy László, Örley család és még számosan.

* **Meteor az abnormis időről.** Az idejnyáron uralgó rekkenő hőség okait kitűnő időjósunk, Meteor a következőkben fejtegeti: Ezen év abnormális állapotát három körülmény is okozza és pedig először, mert holdunk azon ritka állásba jön aug. 30-án, hogy központiasan kerül a Nap és Föld közé; másodsor, mivel ezen év az első közl való még, amidőn a naplítottok maximuma felé haladunk, végre harmadsor, mivel a két leghatalmasabb bolygó között végzi földünk napkörüli utját egész évben, amely erőhatások hirtelen átmeneteket okozhatnak, de okoznak is légkörünkben, a mennyiben hol sűrűbbé, hol ritkábbá teszik azt,

ami által a végletekbe menő időjárás áll be. Ezt fogjuk augusztusról is tapasztalni júliussal szemben, mert bár a napkitörések e hónapnak is még első napjait igen forróvá tették, de a bolygók állásából jött csopontok hatásai alatt már ezen napbefolyások mégis megtörtek, s nem is igen fognak továbbra oly mértékben érvényesülni, mint eddig, ami az őszi termés előnyét jelenti. Augusztus hónap, mint irtam is, már csapadékban bővelkedőbb leend, mint július volt, a forróság sem lesz ezután oly nagy a sok csopont következtében, amelyek hűvös jellegűek, tehát, ha nagymérvű napkitörések nem jönnek elő, abnormális melegünk augusztus hónapban már nem igen lesz.

* **Időjelzés.** A m. kir. meteorologiai intézet időjelzése augusztus 17-re: meleg, elvélve csapadék, zivatarok.

Pannonia étterem és télikert.

Első minőségű **Dréher-féle KORONA-SÖR**, termelőktől beszerzett **kitünő BOROK**; továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.**

Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

x Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

A Szép Mihály-féle

helyiségben

Bémer-téren

az árusítás még csak

f. hó 22-ig tart.

Kaphatók: kalapok czípek, fehérneműek és mindennemű uri divat-czikkék

TÁVIRATOK.

Az ischli találkozó.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. táv.) Királyunk s Edvárd király találkozásának rendkívül fontos mozzanata az a két beszélgetés, amely másfél órát vett igénybe. A beszélgetés Gmunden és Ischl között folyt le, tehát a szigorú udvari szokásoktól eltérőleg, ezuttal már a kíséret bemutatása előtt. Az angol király különös szimpátiáját fejezte ki Magyarország iránt. Magyarországnak s egyáltalán a monarchiának, mondotta, helyet kellene foglalni az angol-francia-olasz szövetségben. Így az európai egyensúlyra és a békére igen nagy hatást gyakorolhatna.

Tömeges kilépés a szabadelvű-pártból.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. táv.) A huszonhárom képviselői csoport, amely a szabadelvűpárt kötelekéből kilépni szán-

dékozik holnap délelőtt újra értekezletet tart, amelyre újabb képviselők megjelenését várják, akik a szeparatistákus törekvésekhez csatlakozni loznak. A kilépést hir szerint többen fogják inditványozni s bangsulyozni fogják a *nemzeti követeléseket*, amelyeknek megvalósítása érdekében 67-es alapon kívánnak tömörülni.

Fejérváry Ischlben.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. táv.) Fejérváry augusztus hó 20-án kihallgatáson lesz Ischlben. Az audienciát a mai minisztertanácsban több óráig tartó beható eszmecsere előzte meg.

Hároméves katonák.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. táv.) Egyik képes fővárosi esti lap előkelő helyről vett értesülése szerint a hároméves katonákat visszatartják s majd csak az év végén december folyamán bocsátják el őket.

Lányi és az aradi kamara.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. táv.) Lányi igazságügyminiszter tudvalevőleg megsemmisítette az ügyvédi kamara tiltakozó határozatát. Az ügyvédi kamara elnöke most fölterjesztést intézett a miniszterhez, melyben azt mondja, hogy a miniszternek nincs joga az ügyvédi kamara határozatát megsemmisíteni.

Főispánok és képviselők.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. táv.) Egy esti ujság hirádaása szerint a Tiszapárti főispánok megyéjük szabadelvűpárti képviselőit bizalmas tanácskozásra magukhoz híják s kapacitálni igyekeznek őket, hogy a pártból ne lépjenek ki. Így *Thuróczy* Vilmos nyitramegyei főispán hir szerint a vármegye összes szabadelvűpárti képviselőivel tanácskozott ez ügyben birtokán s rábeszélte őket, hogy a pártban minden körülmények közt maradjanak meg.

Beniczky alispán fölfüggesztése.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. táv.) Azt a híresztelést, mintha a belügyminiszter Beniczky Lajost, Pestvármegye alispánját fölfüggesztette volna állásától, illetékes helyről megczáfolják.

Torontál ellentállása.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. távirata.) Torontál vármegye törvényhatósági bizottsági tagjai, számszerint *száznegyven* rendkívüli közgyűlés összehívását kérik. A közgyűlés bizalmatlanságot kíván szavazni a kormánynak. Az intőszózatot irattárba akarja helyezni, tisztviselőinek szükség esetére kárpótlást óhajt biztosítani, valamint *60-as ellenőrző bizottságot* fog alakítani.

Berlini hang a válságról.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. táv.) Egyik berlini egyetemi tanár röpiratot irt a magyar válságról. A röpirat szertelen ugyan, de sok igazságot fogtal magában. Bécs, mondja a füzet, abban a szerencsés helyzetben van, hogy *ugy információkat a külföldet a magyar viszonyokról, ahogy neki tetszik.* Ausztria Magyarországot lekeltenül kizs kmányolja.

Azt mondja azután a röpirat, hogy Magyarország Ausztriától már hónapok mulva különválík. Ebből aztán igen mesze-menő konzekvenciákat von le a Hohenzollern-házzal kapcsolatban.

Vörös és a székely képviselők.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. táv.) Vörös László keresk delemügyi miniszter a *székely akezió* ügyében tanácskozást szeretett volna folytatni a székely képviselőkkel. Meg is hívta őket, de nem jöttek el, kijelentvén, hogy *törvénytelen, alkotmány sértő miniszterrel nem fognak tárgyalásokba boesátkozni.*

Háboru és béke.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. táv.) A délelőtti ülésben a japán békefeltételek negyedik pontját intézték el. Az ötödik pontra vonatkozólag, amely Szachalin átadására vonatkozik nem sikerült egyhangu határozatot hozni és így elhatározták, hogy ezt a pontot függőben tartják a többi pont elintézésig s így áttértek a hatodik pont tárgyalására.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. táv.)

Hir szerint a negyedik pontot, amely a Llauotug félsziget és Elliot szigetének bérleti szerződésének átadására vonatkozik, a békekövetek elintézték, Port-Arthur és Dani kérdését még nem érintették. Ezekről majd csak egy későbbi pontban lesz szó.

Budapest, augusztus 16. (Saját tud. táv.)

Kuriozumkép beszélík, hogy a csárnak két manifesztumát tartják készen, egyet a béke és egyet a háboru esetére. A manifesztumot csak a portsmouthi konferenzia befejezése, illetve megszakítása után fogják közzétenni.

Budapest, aug. 16. (Saját tudósítónktól.)

Mint Pétervárról jelentik, a japánok békefeltételei elfogadhatatlanoknak látszanak.

NYILTTÉR.

Pártoljuk a honi ipart!

Az „Első nagyváradí
Czipő- és csizmagyár,
Moskovits Farkas és Tsa

kicsinybeni eladási üzletében.

(Kossuth-utca, régi rendőrségi épület.)

helyi kis iparosok által készített kzmunk czipők kaphatók eredeti gyári szabott áron, hol mindenféle nagyságban készülnek és nagy választékban raktáron vannak.

Tisztelettel:

Moskovits Farkas és Tarsa.

Telefon: 417.

Szabott áron.

KÖZGAZDASÁG.

Sertésvész Biharmegyében. Ujabbán Bagamér és Nyégerfalva biharmegyei községekben is fellépett a sertésvész. A hatóság megterte a szükséges óvintézkedéseket a baj terjedésének megzátására.

Állatkiállítások a vármegyében. A biharmegyei gazdasági egyesület a f. évben 2 állatkiállítás rendezését vette tervbe és pedig

Belényesben szarvasmarha-kiállítást és Mirgittán szarvasmarha és lókiállítás. Az egyesület a földművelésügyi minisztériumtól díjakat kért. A margittai lókiállításra a földművelésügyi minisztérium engedélyezett és ki is utalt 800 koronát, míg a szarvasmarha díjazásokra a földművelésügyi minisztérium szintén engedélyezett 1200 koronát, melyet azonban csak akkor igért kiutalni, ha az ország 1905. évi költségvetése jóvá lesz hagyva. Miután erre rövid időn belül mincs kilátás a szarvasmarha kiállítások csak azon esetben lesznek megtarthatók, ha a gazdasági egyesület az állami díjakat előlegesei. Bár az egyesületnek most egyleti otthon építésével minden pénz anyagára szüksége van, mindazon által hiszük, hogy módot fog találni arra, hogy ezen fontos intézmények halasztást ne szenvedjenek.

Nagyváradai hetivásár.

A nagyváradai piacon 1905. aug. 14-ik és aug. 8-ik napján tartott vásárban eladott termésmények és élelmi szereknek árjegyzéke:

Tiszta buza 16.20 16.— 15.80 Kétszeres buza 13.60 13.40 13.20 Rozs 12.20 12.— 11.80 Arpa 14.— 13.80 13.60 Zab 12.40 12.20 12.— Tengeri 19.— 15.20 16.— Borsó 43.— Lencse 48.— Bab 32.— Köleskása 36.— Burgonya 5.— 100 kiló lángliszt 27.— Zsemlyeliszt 26.80. Fehérkenyérliszt 26.40 Barnakenyérliszt 23.— Széna fuvarral 7.20 Szalma fuvarral 2.20. Só zott szalonna 166.— Zsup-szalma —18. A om-szalma —12. 1 köbméter búkfa 6.— Tölgyfa 6.50. Cserfa 6.50. 1 kiló marhahus I. o. 1.12, 1 kiló marhahus II. o. 1.64, 1 kiló marhahus III. o. — 96. 1 liter ó-bor 1.—, 1 liter új-bor 80.— liter pálinka —72, 1 liter szilvapálinka 1.60, 1 liter szesz 2.— 1 mm kő-só 21.80. 1 mm. nyers faggyu 50.— 1 mm. olvaszt. faggyu 70.—, 1 mm. szappan 50.— 1 mm. birka gyapju —, 1 mm. ma-yar gyapju 1 —, h tr. ó-bor 64.—, 1 hltr. ujbör 40.— 1 mm. mész 1.80. 1 mm. kemény faszén 3.20. 1 mm. puha faszén 3.— 1 hltr. kendermag 30.— 1 hltr. köles —, 1 hltr. repeze —, 1 hltr. dió 40.— 1 hltr. mogyoró —, 1 hltr. aszalt szilva 44.— 1 kg. savanyu káposzta 32.— 1 kg. szalonna nyers 1.68. 1 kg. sertéshus 1.44. 1 kg. vereshagyma —30. 1 kg. foghagyma —40. 1 kg. bors 4.60. 1 kg. paprika 6.60. 1 kg. barna kenyér —22. 1 liter kó-laj —44.

Forgalmi kimutatás 1905. aug. 14-én. Tiszta buza körülbelül 250 hltr. Kétszeres buza 600 hltr. Rozs 1600 hltr. Arpa 400 hltr. Zab 600 hltr. Tengeri 15 hltr. Burgonya 100 hltr.

Lábasjészagok: Hizott sertés mintegy 80 drb. Félhizott 95 drb. 2 évestől feljebb 180 drb 1 évestől 2 évesig 230 drb. Süldő 245 drb. Malacz 290 drb. Vágó ma-ha 180 drb. Jármos ökör 205. drb. Fejős tehén 246 drb. Borju 290 drb. Bivaly 20 drb. Juh és kecske 132 drb. Ló 690 darab.

Marha ártáblázat 1905. évi aug. 14-én 1 pár I-ső rendű jármos ökör 600—720 korona. 1 pár II-od rendű jármos ökör 500—600 korona. 1 pár II-ad rendű jármos ökör 350—500 korona. 1 drb fejős tehén 150—360 kor., 1 drb vágó ökör 170—320 kor. 1 dro. vágó tehén 160—300 ökör 1 drb veres borju 30—50 kor. 1 drb. fél éves borju 50—80 kor., 1 drb egy éves borju 60—130 kor., 1 drb két éves borju 70—210 korona. 1 drb hizott sertés 128—138 bor., pár féléves sertés 36—48 kor., 1 pár egy sertés 72—90 kor., 1 pár két éves sertés 100—150 korona 1 drb. igás ló 160—320 korona. 1 pár ökörbőr 44—50 kor., 1 pár tehénbőr 32—40 kor. 1 pár borjubőr 10—20 kor., 1 pár ló-bőr 10—20, korona.

Értéktőzsde.

Budapest, aug. 16.

Oszrákhitelrészvény	— — —	512.94
Magyar hitelrészvény	— — —	806.50
Leszámitoló bank	— — —	464.50
Rimamurányi	— — —	514.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	— — —	649.—
Közuti vasut	— — —	569.50
Városi villamos vasut	— — —	2450.—

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, aug. 16.

Buza okt. — — — —	15.92
Rozs okt. re — — — —	12.94
Tengeri április 1906. — — — —	16.68
Zab ápr. ra — — — —	13.20
Repeze aug.-ra — — — —	24.30

Hivatalos árfoly amok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1905 aug. 16-án.

Magyar aranyjárdék 4% — — —	115.75
Magyar koronajárdék 4% — — —	96.80
Magyar koronajárdék 3 1/2% — — —	87.80
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — —	96.50
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény — — —	97.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön — — —	218.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön — — —	166.—
Osztrák járadék papirban — — —	100.30
Osztrák járadék ezüstben — — —	101.20
Osztrák járadék aranyban — — —	11.9
Osztrák korona járadék — — —	100.15
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	157.—
Osztrák-magyar bankrészvény — — —	16.30
Magyar hitelbank részvény — — —	783.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — —	668.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — —	673.—
20 frankos aranz (Napolendor) — — —	19.09
Német birodalmi márka — — —	11.725
London vista — — —	240.10
Páris vista — — —	95.37
20 márkás arany — — —	23.45

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Vallás és szocializmus. Kezdetleges valami; nagyon látszik a szárnypróbálgatás.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

6047—1905. T.

Árverési hirdetmény kivonat.

A belényesi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy T. Thury Ignác belényesi lakos végrehajthatónak Kozma Tanasi és társai végrehajthatást szenvedők elleni 38 kor. tőkekövetelés és 13 kor. 20 fillér és még felmerülendő költségek iránti végrehajthatási ügyében a nagyváradai kir. törvényszék (a belényesi kir. járásbíró) területén lévő Rossia községben fekvő a Rossiai 15. számú tlvben A I. 13—26. rendsz. felvett ház beltelek szántó, kaszáló, közös legelő és erdő járandóságából B 2—9 rendszám végrehajthatást szenvedetteket megillető részre az árverést 756 kor.-ban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1905. évi augusztus hó 26-ik napján délelőtt 11 órakor Rossia községében a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 % át vagyis 75. kor. 60 fill. készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Belényes, 1905. évi augusztus hó 26-ik napján.

A belényesi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Lukács Lajos,

1273.

kir. albiró.

Arverési hirdetmény kivonat.

A belényesi kir. bíróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy T. Thury Ignác belényesi lakos végrehajthatónak Percz Szolomie és társai végrehajthatást szenvedők elleni 10 kor. tőkekövetelés és 8 kor. végrehajthatási és járuléka iránti végrehajthatási ügyében a nagyváradai kir. törvényszék (a belényesi kir. járásbíró) területén lévő Rossia községben fekvő a rossiai 68 számú tlvben A I. 12—23. rendszám alatt felvett ház beltelek, szántó, kaszáló, közös legelő és erdőjárandóságából álló jószágtestre az árverést 688 kor.-ban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebbi megjelölt ingatlanra az 1905. évi augusztus hó 26 napján délelőtt 9 órakor Rossia községében a megállapított nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát vagyis 68 kor. 80 fill. készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni a vagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Belényes, 1905. évi június hó 8 napján.

A belényesi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Lukács Lajos,

1272.

kir. albiró.

HIRDETÉSEK

jutányos árban

felvételnek

a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

A

„Nagyváradai Hitelbank”

(Kossuth Lajos-utcza 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses jelzálogkölcsonöket nyújt,

amelyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsonkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsú-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsonöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamatot fizet

Előnyös feltételek mellett leszámítol viltókat Értékpapírok, ékszerek és terményekre

előleget ad. **Az igazgatóság.**

Eladó ház.

A város legegészségesebb levegővel bíró részén egy még 10 évig adómentes ház, mely áll 3 szoba, 2 konyha, pincze és hozzá való mellék helyiségekből, szabad kézből eladó.

Bővebbet a kiadóhivatal.

1254.

6044—1905. T.

Arverési hirdetmény kivonat.

A belényesi kir. járásbíró, mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy T. Thury Ignác belényesi lakos végrehajtónak Percz Tódor és társa ivégrehajtást szenvedők elleni 36 kor. tőkekövetelés és 16 kor. 20 fill. végrehajtási már megállapított 14 kor. 20 fill. és még felferendő költségek iránti végrehajtási ügyében a nagyvárad kir. törvényszék (a belényesi kir. járásbíró) területén lévő Rossia községben fekvő a Rossiai 222. sz. tkvben A I. 12—24 rendszám alatt felvett ház beltelek szántó, kaszáló, közösléglő és erdőből álló jószágtestre az árverést 632 kor.-ban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1905. évi augusztus hó 25-ik napján délelőtt 11 órakor Rossia községhezánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladtni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 63 korona 20 fill. készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. § ban jelzett ártolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Belényes 1905. évi június hó 8-ik napján.

A belényesi kir. járásbíró, mint telek-könyvi hatóság.

Lukács Lajos,

1271.

kir. albiró.

„MERKUR”

Kereskedelmi és mezőgazdasági termékek, ingók- és ingatlanok, házak, üzletek, földbirtokok és bérletek vételét és eladását közvetíti.

Bank-törlesztéses- jelzálog-állami, megyei-városi és magán-tisztviselő kölcsönöket olcsó kamatláb mellett kieszközől.

Ertékpapírok vétele és eladása.
Tőzsdei megbízások Reclamok
terjesztését.

Hirdetések felvételét az összes bel- és külföldi lapokban nyomtatványok megszüvegezését, címzését és kibocsátását.

Információkat beszeréz a legszelebb körben úgy kereskedelmi, mint családi ügyekben a legpogyobb discretió és pontosság mellett a

„MERKUR”

Kereskedelmi ügynökség Nagyváradon.

Szent János-u 6

1263

Világhírű előpataki gyógyviz

Számtalan elősmerő nyilatkozat, a kik ennek használata után a legjobb egészségnek örvendenek! Különösen ajánlható a következő bántalmaknál:

1. **A gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorgörce, gyomorgésben** a tulságos nyálka és savképződéssel járó emésztési zavarokban, gyomor- és szélzsabában, hányatoknál.

2. **Altesti vérbőségben, vérpan-gásban, aranyérben** s az ezzel járó rásztkór s kedélykór szokásos székrekedéseivel.

3. **Máj- és lépdeganatokban**, az epe kivezető csöveinek hurutos bántalmainál, sárgaságban, epekövekben, a poszgerj és váltólázakból származott lépdeganoknál.

4. **Fejldési sápkórban** s az ezen alapuló hőszám zavaroknál, a görvélykór torpid alakjainál s különösen vérszegénységi állapotoknál.

5. **A vesék és húgyhólyag hurutos bántalmainál**, a kezdődő húgykő és fővény-levakodás eseteiben kitünő húgy-savoldó.

6. **A méh idült tömüléseivel, dagainál, fehér folyás s rendetlen havadásnál.**

7. **A nemű részek gyengeségeiben.**

8. **Angolkórban**, egyáltalában gyermekeknél a szervezet ép és erős kifejlődését vas és mészartalmánál fogva meglepően elősegíti, egészséges embereknek is üdítő italul szolgál, s különösen borral vegyítve a háztartásoknál általános használatban van.

Egyedüli főraktár Biharmegye részére

Maár és Szabó

fűszer-, csemege- és ásványvizek kereskedése

NAGYVÁRADON.

Kiadó lakás.

A Nagypiacz-téren, Mandel-féle házban 4 utcza szoba s a hozzá tartozó mellék helyiségekből álló emeleti lakás **1905. november 1-re kiadó.**

Értekezhetni a »Polgári takarékpénztárnál« Kossuth-utca 4 szám. 1262.

Ajánlati hirdetmény.

Vagyonbukott Schönfeld Sámuel nagyvárad kerkesedő csödválasztmányának 1905. évi augusztus hó 15 napján tartott ülésén hozott határozatával a csödtömeghez leltározott s Nagyváradon Kossuth Lajos-utca 2-ik sz. helyiségében levő és a csödleltár 33—2267 tsz. a. felsorolt 11504 kör. 36 fillerre becsült 17021 kor. 36 fill. beszerzési áru papirkerkesedési cikkek és nyomdai felszerelések ajánlati uton együttesen való eladása rendeltetvén el, a venni szándékozót felhívom, hogy 1 koronás bélyeggel ellátott zárt ajánlatukat ezer korona bánatpénzzel együtt 1905. augusztus hó 28-ik napjának déli 12 órájáig Dr. Mihely Lajos ügyvéd, csödválasztmányi elnökhöz Nagy-Várad Kossuth-utca Andrenyi ház adják be. — E határnapon tul beadott, vagy bánatpénzzel el nem látott ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlattevőt bánatpénzének elvezítése terhe mellett ajánlata feltétlenül kötelezi, míg a csödtömeget csakis az ajánlat elfogadása esetén.

Azon ajánlattevő, kit a választmány vevőül elfogad, köteles a megvett árukat az elfogadástól számított 3 napon belül a vételi árnak alulírott tömeggondnok kezéhez leendő hiánytalan befizetése mellett átvenni, ellenkező esetben azok a letett bánatpénz elvesztésén felül kárára és veszélyére el fognak adatni.

A vételi illeteket a vevő lesz köteles viselni. Az ajánlatban a feltételek elfogadásának a kijelentése mellett, — ha az ajánlattevő nem nagyvárad lakos — helybeli megbízottat nevezzen meg.

A leltári adatok helyességéért minőség, mennyiség és érték tekintetében a tömeggondnok nem szavatol.

A csödleltár a tömeggondnoknál, vagy a kir. törvényszék mint csödbírósnál, az eladásra szánt tömeg pedig a helyszínen a tömeggondnok közbenjötté mellett jelentkezés esetén bármikor d. e. 9—12 óráig, d. u. 3—5 óráig megtekinthető.

Nagyváradon, 1905. augusztus hó 16-án.

Dr. Kabos Béla ügyvéd
1275. tömeggondnok.

Uj sirkóraktár!
GERENDAY A. és FIA
akadémiai szobrász
Elsőos szabadalmazott ország pest
siremlékmű gyárosok
Nagyváradon Fő-u. 20. sz. alatt
fiók raktárt
nyitottak.